

คณะศรัทธาเจ้า

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ถาม-ตอบ ปัญหาธรรม วันที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๕๒

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองแก อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

เขาฟังซีดีไปนะ เขาฟังซีดีไปแล้วเขาก็มาถามว่า หลวงพ่อนี้บอกว่าหลวงปู่เจี๊ยะยัง
โกรธอยู่ แล้วพระอรหันต์โกรธได้อย่างไรละ อ้าว พระอรหันต์โกรธได้อย่างไร เรียบอก
อ้าวมันก็เป็นสมมุติ เราไม่ใช่บอกว่าหลวงปู่เจี๊ยะโกรธนะ แต่เรียบอกว่าเวลาท่านแสดง
กิริยาอย่างนั้นมันเหมือนโกรธไง พอมันเหมือนโกรธ เวลาเราพูดเรียบอกว่าท่านไม่โกรธ
ถ้าเรียบอกว่าท่านไม่โกรธก็บ๊อบคนที่อยู่ด้วยกันก็เห็น ว่าท่านรุนแรง แล้วว่าไม่โกรธยังไง

ถ้าบอกรู้ไม่โกรธแล้วทำไมกิริยาเป็นอย่างนั้นละ เรียบอกว่า ที่นี้สมมุติท่านเป็น
อย่างนั้นใช่ไหม เราก็บอกว่านี้ จริงๆ แล้ว พระอรหันต์ไม่มีโกรธหรอก แต่กิริยานี้
เหมือน เรียบอกตัวอย่างเหมือนหลวงปู่มั่นนี่ หลวงตาบอกสมัยหลวงปู่มั่นนะ เวลาหลวง
ปู่มั่นเทศน์นี่ โอ้อโฮ ออกนะหมดเลย นี่กระโดนนะปิดกระโดนปิ้งกระเด็นเลยนะ พอ
กระเด็นไปนี่ ท่านยังเอาเหตุนี้ มาเป็นมุกขึ้นมาอัดพระอีกนะ

โอ้ นี่เทศน์จนกระโดนปลิวเลย กระโดนมันยังปลิวเลย แล้วกิเลสพระปลิวหรือ
เปล่าละ เห็นไหม ท่านยังย้อนกลับ เราจะบอกว่ากิริยาไร กิริยาภายใน กิริยาอย่างนี้ สอ
ปาทีเสสนิพพานไป พระอรหันต์ที่ยังมีชีวิตอยู่ กับ อนุปาทีเสสนิพพาน เห็นไหม สอปาที
เสสนิพพาน พระอรหันต์ที่ยังมีชีวิตอยู่ กิริยาไร

อย่างพระสารีบุตร ยังกระโดดข้ามคลอง แล้วบอกว่าพระอรหันต์นะแก่นิสัย
ไม่ได้ สันดานนะ ว่าสันดานนี้เป็นกิเลสใหม่ สันดานคือความเคยชิน สันดานกับกิเลส
คนละตัวนะ สันดานกับความชอบ ความชอบเป็นกิเลสเราชอบสิ่งใด แต่สันดานคือความ
เคยชิน ความเคยชินคือนิสัยอันนี้แก้ไม่ได้ แต่กิเลสนะ สันดานคือความเคยชินใหม่

เราเคยทำอย่างนี้ โกรธอย่างนี้ แต่เวลาเราแสดงอย่างนี้โดยที่เราไม่ได้โกรธ มันก็พูดออกมามันก็เป็นอย่างนี้ นี่ใจมันไม่ใช่โกรธ แต่กิริยามันเหมือนโกรธ

ถ้าบอกเขาไม่โกรธไปนี่ พูดไปมันก็เหมือนเรายกย่องครูบาอาจารย์เราใช้ไหม เราก็บอกว่าบางทีนี่เวลาเราอยู่กับท่าน เวลาท่านตีแป้ง แป้งๆ เรียกใครไม่ทันใจนะ เอาขวดน้ำแดงขึ้นมาเลยซัดเลย แป้ง แป้งๆ ตีใหญ่เลย ต้องวิ่งเลยนะ ต้องมาให้ทัน ถ้าไม่ทันนะ โคน แล้วโกรธไหมนะ โกรธไหม

มันเหมือนโกรธนะแต่มันไม่ได้โกรธ พวกเรากลับบ้านนะ พวกเราเวลาไปแล้วเหมือนพ่อแม่ เวลาท่านทำกิริยาอย่างไร ไปแล้ว ก็อยากสนองตอบท่านนั่นแหละ แต่เวลาไปแล้วท่านก็แสดงออกก็มานั่งหัวเราะกัน จนบางที่พระสนิทนะ พระสนิทนี่ เวลาหลวงปู่เจี๊ยะท่านขึ้นเสียงดังนะ หลวงปู่ หลวงปู่อย่าเสียงดังสิ ผมงกลัว ผมงกลัว ท่านบอกเลยนะ หลวงปู่อย่าเสียงดังสิ คือมันรักเคารพใช้ไหม หลวงปู่อย่าเสียงดังสิ ผมงกลัวนะ ผมงกลัว

แล้วเราก็กถามเขาว่าไปฟังในไหนล่ะ ในซีดีหรือนี่แหละเวลาเราแจกไป มันติดซีดีไป พอมันติดซีดีไปนี่ เขาก็มาถาม บอกว่าทำไมเราเคารพว่าหลวงปู่เจี๊ยะนี่ เป็นพระอรหันต์ แล้วทำไมเราบอกว่าหลวงปู่เจี๊ยะยังโกรธอยู่ล่ะ เราบอกสมมุติมันเป็นอย่างนี้นะ เราพูดถึงถ้าเราบอกมันไม่โกรธเลยหรือมันอะไร เรารู้กันในความเห็นเป็นรูเรา แต่กิริยามันเป็นอย่างนั้น แล้วเหมือนท่อ ท่อน้ำนี่เห็นไหม น้ำมันไหลมาถ้ามันแรงไป มันก็เป็นประโยชน์ใช้ไหม แต่ถ้ามันไม่แรงไป ถ้าเราไปตัดแปลงมัน มันก็ไม่ไหลไปตามความแรงอัดของธรรม

นี่พูดไปเรื่อย เขายังติดใจอยู่ ติดใจเรื่องนี้ เรื่องศีลข้อที่ ๓ ว่าถ้าผิดลูกผิดเมียเขาจะต้องไปเกิดเป็นเพศตรงข้าม แล้วเขายังติดใจนะ เขาตั้งใจมาเถียงเลยว่า ถ้าจิตมันตายไปแล้วเห็นไหม เราบอกว่านี่ เวลาจิตตายไปนี่มันเป็นกรรม มันมีสาแทรก สาแทรกของกรรม พระอานนท์เป็นผู้หญิงมาก่อนแล้วปรารถนาเป็นผู้ชายมาตั้ง ๕๐๐ ชาติ ขณะ ๕๐๐ ชาติใจมันปรารถนาไปแล้ว แต่ตัวมันยังไม่ไปนี่ เห็นไหม มันถึงเป็นบัณฑิต

ในสมัยพุทธกาลก็มี บัณฑิตห้าหมื่นห้าพันห้าร้อยห้าสิบห้า พวกนี้ห้ามบวช เพราะบวชขึ้นมาแล้ว มันทำให้ศีลในหมู่สงฆ์ไม่สะอาดบริสุทธิ์เห็นไหม เนี่ย มี! ในพระไตรปิฎกก็

มี พระไตรปิฎกเรานี่ ๒,๐๐๐ กว่าปีนะ โลกนี้เป็นร้อยกว่าล้านปีนะ ซากฟอสซิล เขาพิสูจน์ได้ ไดโนเสาร์นี่ ๑๕๐ ล้านปี

ถ้าคิดอย่างนี้บ๊อบโลกนี้มันสะสมมา เมื่อก่อนมนุษย์เกิดเป็นมนุษย์ พวกหมอกี่มาถามบอกแล้วฟอสซิลของมนุษย์ไม่มีเลย แล้วคอนหลังเขาไปเจอที่ออสเตรเลีย ฟอสซิลมนุษย์นะเจอ หลายล้านปีอยู่ สิ่งนี้มันมีอยู่แล้ว มนุษย์ก็คือมนุษย์นี่แหละ ทีนี้ มนุษย์เราพากันไปอย่างนั้น นี่ซากฟอสซิลมันมี ทีนี้สิ่งนี้พอมันมีอยู่ พอมันมีอยู่ที่นี่ ๒,๐๐๐ กว่าปีเอง ทีนี้ ๒,๐๐๐ กว่าปี เขาก็เปรียบเหมือนจิตนี้ จิต เขาพูดเองนะเขาเตรียมตัวมาดี

เขาเตรียมตัวมาดีมาก บอกจิตนี้มันเหมือนกับมนุษย์ ทีนี้ถ้าเราเป็นมนุษย์ใช่ไหมเรามีรถหลายคัน สมมุติเรามีรถ ๒ คัน รถคันหนึ่งเป็นผู้หญิง รถคันหนึ่งเป็นผู้ชาย เราขึ้นคันไหนก็ต้องเป็นคันนั้นใช่ไหม ถ้าจิตนี้มันอยากเกิดเป็นผู้หญิงมันก็ขึ้นรถผู้หญิง ถ้าจิตมันอยากเป็นผู้ชายมันก็ขึ้นรถผู้ชาย เราบอกเอ็งคิดอย่างนี้ ถูก เอ็งคิดได้ แต่ความจริงไม่เป็นอย่างนี้หรอก ความจริงไม่เป็นอย่างนี้เพราะอะไร เพราะเราเกิดเป็นมนุษย์นะ เอ็งไม่เข้าใจเรื่องสถานะของวัฏฏะ มนุษย์สมบัติมันคิดตรงนี้ไง มนุษย์สมบัติมันออกมาแล้วมันภพกลาง

มนุษย์สมบัตินี้ทำดีก็ได้ทำชั่วก็ได้ มนุษย์เป็นอิสระนะ จะเลือกทำอะไรก็ได้ แต่เวลาเกิดเป็นเทวดา เทวดาของเขามันเสวยชาติของเขาเลย อย่างนรกอเวจีก็เสวยชาติของเขาเลย ทีนี้พอเป็นมนุษย์มันมีคนคุมใช่ไหม เราบอกอย่างผีนี้อย่างผีเขาก็มียมบาล มีพวกนี้นะ พัสติควบคุมเหมือนนักโทษ เขาบอกถ้าอย่างนั้นเป็นนักโทษมันก็หนีได้ คือเขาจะบอกว่าจะอย่างไรก็เปลี่ยนเพศได้ เราบอกเปลี่ยนเพศได้มันก็เปลี่ยนเพศได้จริงๆ

เปลี่ยนเพศนี้ได้นะ ผู้หญิงผู้ชายกลับเพศได้ แต่ด้วยแรงปรารถนา ด้วยแรงปรารถนา แล้วเราปรารถนาไปมันจะกลับเพศได้ ระหว่างหญิงเป็นชาย ชายเป็นหญิงได้ แต่มันต้องปรับไปอย่างนี้ แล้วมันก็มีเวรมีกรรมไปอย่างนี้ สร้างคุณงามความดีของมันไป แต่จะมาเพราะตัวผิวดิลข้อที่ ๓ ผิวดิลข้อที่ ๓ มันก็โทษหนักนะ คือกรรมหนักอยู่

ศีลข้อที่ ๓ มีผลมาก ผลมากเพราะถ้าเราผิวดิลข้อที่ ๓ นี้นะ เราก็คิดกันเฉพาะเรา ๒ คนผู้ที่ผิวดิล ระหว่างหญิงกับชาย คู่ที่ทำผิวดิล แต่เราไม่คิดถึงพ่อแม่เขาละ ไม่คิดถึงชาติตระกูลเขาละ ถ้าเราไปทำแล้วมันเสียชาติตระกูลเขาใช่ไหม กรรมมันให้ผลอย่างนั้น

ใจ ก็มันสะท้อนหัวใจคนหลายคน ว่าอย่างนั้นเถอะ มันสะท้อนมาก ผลก็ต้องให้มาก แต่ถ้าเราผิด ส่วนตัวเราเนี่ย มันก็กรรมของเราส่วนตัวนะ

แล้วถ้ากรรมหนักกรรมเบาเนี่ยมันก็เรื่องส่วนตัวของเราอีกที่ต่างหาก เห็นไหม เป็นอาบัติ เวลาพระนี่เป็นอาบัติส่วนตัว กับสภากาบัติ เป็นอาบัติโดยรวม สภากาบัติคือ เราทำผิดด้วยกันทั้งหมด ปลงอาบัติไม่หลุด อาบัติปลงไม่ตก ต้องไปปลงอาบัติกับพระที่อื่น แล้วค่อยมาปลงอาบัติในกลุ่มเราเอง เขาเรียกสภากาบัติทำผิดร่วมกันนี่ปลงอาบัติไม่ได้ ถ้าผิดส่วนตัวเราผิดคนเดียว เราปลงอาบัติกับใครก็ได้

นี่ความผิดก็เหมือนกัน กรรมก็เหมือนกัน ทีนี้พอกกรรมเหมือนกันอย่างนี้ปั๊บ สิ่งที่เราทำผิดมันเป็นความผิด ไม่ใช่ว่าผิดศีลข้อที่ ๓ แล้วลอยตัว ผิดศีลข้อที่ ๓ แล้วขาวสะอาดไม่ใช่ ผิดศีลข้อที่ ๓ มีกรรมมาก แต่กรรมมันก็กรรมตามสิ่งที่ทำผิด เพราะคนทำผิดเห็นใหม่ อย่างเช่น เราผิดศีลข้อที่ ๓ แต่เราทำผิดเฉพาะตัวเราเอง ใจใหม่ เฉพาะตัวเราเองหมายถึงว่า เราทำผิดกันแล้วเราไม่ทำให้เดือดร้อนจนถึงพ่อแม่เขาใจ กรรมมันก็น้อยลงหน่อยใจใหม่

เราทำผิดศีลข้อที่ ๓ ไปทำเขาจนเสียหายแล้วเราไม่รับผิดชอบ เขาย่อมกลับไปบ้านเขา พอกลับไปบ้านเขาทางครอบครัวเขาเนี่ยเสียหายหมดเลยอย่างนี้ เห็นไหม กรรมหนักขึ้นใหม่ นี่กรรมมันอยู่ที่การกระทำนะ ผลมากผลน้อยเราทำมากทำน้อยนะ เหตุเท่าไรผลก็ให้มากเท่านั้นล่ะ ไม่ใช่ที่เราผิดศีลข้อที่ ๓ แล้วเราจะไปเกิดเป็นผู้หญิงผู้ชายกว่ามึงก็ซื้อบื้อหนีบหายเลย

ถามว่าใครบอกมึงวะ ใครบอกมึง แล้วมันเป็นภาพใหม่ กับทำดีได้ดีทำชั่วได้ชั่วจริงๆ ทำผิดก็คือทำผิด ทำถูกก็คือทำถูก แต่ไม่ใช่เจาะจงเพราะอย่างนี้ โอ้เนี่ยอย่างนี้มันเจาะจงตายตัวสิ เจาะจงตายตัวอย่างนี้มันเป็นไปได้ โอ้ ตั้งหลักมาดีมากนะ ถึงทุกข้อเลยละ เรียบอกมันเป็นความเห็นของเขานะ เพราะเขาเป็นหมอกันนะ เพราะเขาเป็นหมอเขาคิดได้ใจใหม่ ปัญญาเขาคิดมาก ทีนี้พอปัญญาเขาคิดมาก เขาคิดโดยวิทยาศาสตร์ไง เขาบอกใจเขาคิดโดยวิทยาศาสตร์ ก็วิทยาศาสตร์พิสูจน์ได้วิทยาศาสตร์ ญอบอกว่ามึงผิดตรงนี้ ผิดตรงมึงคิดเป็นวิทยาศาสตร์นี้ เพราะวิทยาศาสตร์มันตายตัวไง

อย่างเช่นผิดศีล เห็นไหม ผิดศีลข้อที่ ๓ พอผิดศีล เราไปผิดศีลไซ้ไหม แล้วก็ต้องเกิดเป็นเพศตรงข้าม คิดเป็นวิทยาศาสตร์ไว้ บอกมึงคิดเป็นวิทยาศาสตร์ได้ เพราะมึงเป็นมนุษย์นี่ไง แต่ถ้ามึงเกิดเป็นเทวดาวิทยาศาสตร์เขาลึกกว่ามึงอีก ถ้าไปเกิดเป็นนรกอเวจี เขาคิดอย่างนี้ไหม เราไม่มีสิทธิ์คิดใจ เอ็งคิดเป็นวิทยาศาสตร์ได้เพราะเอ็งเป็นมนุษย์ แล้วเอ็งมีลมหายใจอยู่เอ็งถึงคิดเป็นวิทยาศาสตร์ได้ แต่ถ้าลมหายใจเอ็งขาดตุม! มันเป็นไปตามกรรม วิทยาศาสตร์พิสูจน์ไม่ได้ แต่ตอนนี้ มันคิดในสถานะของมนุษย์นี่ไง มนุษย์ที่ยังมีลมหายใจนะ

หลวงตาพูดบ่อยลมหายใจขาดบ่บ๊ีบ มึงจะรู้เลยว่ามึงไปไหน แล้วมึงจะรู้เลยว่ามึงจะได้รับผลอะไร แต่ตอนนี้เพราะยังมีลมหายใจอยู่ไง มันถึงได้รักษาสถานะของมนุษย์นี้อยู่ไง นี่ไงมนุษย์เป็นภพอิสระไง เวลาเราพูดเห็นไหม มนุษย์เกิดมาแล้วทุกขนี่ไง มันบั่นทอนจิตใจตัวเองไง เรานี่บั่นทอนจิตใจตัวเองนะ นู่นก็ไม่ได้ นี่ก็ไม่ดี นู่นๆ บั่นทอนจิตใจนี่มัน เราไปบั่นทอนเราเองนะ

กิเลสตัณหาเราบั่นทอนสถานะของเราเอง แต่ไม่เข้าใจเลยว่าสถานะของมนุษย์นี้มีค่าขนาดไหน ถ้าไม่มีสถานะของมนุษย์นะ เพราะอะไร พูดอย่างนี้บ๊ีบนะ เราก็มืด พูดถึงถ้าพูดอย่างนี้บ๊ีบ สะเทือนใจแล้วนะ แล้วเราตั้งใจได้แล้ว เราจะให้เราประพฤติปฏิบัติ เราจะพ้นจากทุกขนี่ เราเกิดมามีทุกข แล้วเราพ้นจากทุกขได้ ซึ่งข้ามพ้นจากทุกขได้ ถึงซึ่งนิพพานได้นี้ มันพูดได้ มันเข้าใจได้ แล้วมันแสวงหาได้

แต่ถ้าไปภพอื่นมันไม่เป็นอย่างนี้ เพราะภพอื่นนะ มันลื้อกัน เทวดาเขาคุยกันอย่างไร เทวดาเขาคุยกัน คุณเทวดา หนังสือสารคดีใจ โอย สร้างนะ เทวดาเอกอนเมฆมาลอยนะ แล้วเทวดาก็เสด็จพี่เสด็จน้อง กว่ามึงจะบ้า นี่มันลึเก คุณวิเห็นหนังสือสารคดีใจ เวลาเทวดา เพราะเขาจะทำหนังสือไซ้ไหม เขาก็ศึกษาพระไตรปิฎก แล้วก็เขียนบท แล้วเขาก็สร้างภาพ แล้วมันเป็นอย่างนั้นหรือเปล่า มันเป็นอย่างที่มึงทำจริงหรือเปล่า มันคล้ายอยู่ มันคล้ายอยู่ เพราะว่ามันมีที่มาจากพระไตรปิฎก

แต่ถ้าเป็นความจริง ภาษาเทวดา ภาษาพรหม เขาคุยกันด้วยภาษาใจ ฉะนั้น เวลาเทวดามาฟังเทศน์หลวงปู่มันเห็นไหม หลวงปู่มันเข้าสมาธิเลย พอเข้าสมาธิบ๊ีบ ถึงเวลาแล้วก็ออกมารับเทวดา บางทีนี่ ออกไปแล้วยังไม่มา กลับเข้ามาอีก แล้วพอกลับเข้ามาแล้ว

เวลาเทวดามาออกมารับเทวดา เทวดาอยากฟังเทศน์อะไร อยากฟังเทศน์บทไหน อ้าว เทวดาก็นึกมาเลย ว่าอยากฟังเทศน์บทนั้นๆ

บทนั้นคืออย่างเช่น อย่างเจ็ดตำนาน สิบสองตำนาน มันมีบทสวด เห็นไหม บทไหน เรื่องอะไร มันเป็นภาษาใจ ภาษาใจไม่ใช่เสด็จพี่เสด็จน้องหรือก ไช้ นี่ภาษาปาก กู เห็นแล้วก็ขำ เออ แต่มันก็คืออยู่ ดิที่มาสสร้างให้เห็น มันเป็นศาสนสัมพันธ์ใช้ใหม่ ให้คน เห็นว่า เออ ภพเทวดามันก็มี

นี่เราถึงบอกว่าเอ็งคิดเอาเอง วิทยาศาสตร์ไง คือเราถ้าวิทยาศาสตร์นะ เราก็คิดว่า เราเป็นมนุษย์ใช้ใหม่ เทวดาอินทร์พรหมหรือเปรตผี เขาก็มีความคิดเหมือนเรา มีสถานะ เหมือนเรานะ มันไม่ใช่ สถานะของมนุษย์ เห็นไหม เรามีกายกับใจ สถานะของเทวดาเขามีกายทิพย์ เขาไม่มีร่างกายนะ เขาไม่มีสิ่งที่จับต้องได้แบบนี้ เขามีเป็นนามธรรม โอปปาติกะ นี่ไง เทพ

โอปปาติกะคือเกิดเป็นเทวดาเลย เกิดมานั่งอยู่ที่นี่ เกิดมาเป็นผู้ใหญ่เลย เกิดมาปั๊บ นี่โอปปาติกะ เกิดโดยโอปปาติกะ เกิดในไข่ เกิดในครรภ์ เกิดในน้ำคร่ำ การเราเกิด เราเกิดในไข่ใช้ใหม่ ต้องเจริญเติบโต ต้องมีการพัฒนาการ แล้วพอเราพัฒนาการมีอะไร พัฒนาการอะไร นี่ไง รูปร่างนี่ไง รูปร่างนี้หลายหลาก พิจารณาภาย มันมาจากไหน มันมาจากเวรจากกรรมของแต่ละบุคคล

นี่ไง รูปสมบัติ รูปสมบัตินี้มันมาจากบุญกุศลนะ พ่อแม่คนไหนบ้างที่ไม่ต้องการ ให้ลูกเราเกิดมาแล้วสวยงาม ให้ลูกเราเกิดมาแล้วสุขขยอดเลย แล้วทำไมมันเป็นอย่างนี้ มันเกิดมาโดยกรรม นี่รูปสมบัติ นี่ก็มาโดยบุญกุศล แล้วพอเกิดมาแล้วมีรูปสมบัติ มันมีพัฒนาการของมันแต่มันมีจิตอยู่ในนั้นไง แต่โอปปาติกะไม่ต้อง โอปปาติกะปั๊บ เกิดเลย เกิดในไข่ เกิดในครรภ์ เกิดในน้ำคร่ำ เกิดโดยโอปปาติกะ การกำเนิด ๔

อาหาร ๔ กวฬิงการาหาร วิญญูณาหาร ผัสสาหาร มโนสัญเจตนาหาร อาหาร ในวิญญูะ นี้คิดโดยวิทยาศาสตร์ใช้ใหม่ พอคิดโดยวิทยาศาสตร์ปั๊บ มันถึงว่าเพราะเราคิด เราใช้ใหม่ พระไตรปิฎกไม่คิด เรานะคิด เราคิดเพราะพระไตรปิฎกท่านพูดถึงวิธีการให้ เราพ้นจากกิเลส แต่เพราะเราศึกษามา เราตั้งใจมาเราถึงทำอย่างนี้ของเรา เราตั้งใจของเรา เราคิดว่ามันเป็นความถูกต้องของเรา นี่ไงแล้วถูกต้องไม่ถูกต้องธรรมดาด้วยนะ ถูกต้อง

แล้วยังเอาความเห็นของตัวเอง ก็มันเป็นวิทยาศาสตร์พิสูจน์ได้ ก็มันผิดตรงวิทยาศาสตร์นี้แหละ แต่วิทยาศาสตร์ไม่ใช่ธรรม เป็นทฤษฎีไง

ธรรมะเห็นใหม่ ธรรมะนะ สุตตมยปัญญา จินตมยปัญญา ภวามยปัญญา ภวามยปัญญาขึ้นมา มันรู้จริงขึ้นมา มันถึงเป็นความจริง นี่พอพูดอย่างนั้น อธิบายนะ เราเข้าใจนะ แต่เขาเข้าใจได้ยาก เพราะอะไร ยากเพราะว่าเหมือนเราอนุบาลเราไปเรียนมากับใคร นี่คือว่าเขาไปฟังอาจารย์เขาก่อนไงแล้วเขาไปยึดตรงนี้ ยึดว่ามันเป็นความจริง แล้วพอยึดความจริงแล้วนี่มันเคารพใจใหม่ เราเคารพของเรา เราก็พอใจของเรา แล้วมาเจอเรา เราปฏิเสธนี้ มันก็ต้องเลือก ใช้อย่างนี้มันเหมือนทฤษฎี

สืขาวเขียนลงไปแล้วเป็นสืขาว สืดำเขียนลงไปแล้วเป็นสืดำ แต่ถ้าเขียนลงไป แล้วมันอยู่ที่ภาษาที่เราเขียนด้วย ภาษาที่เราเขียนมันเป็นสือะไร ถ้าคิดอย่างนี้ปั๊บ พอพูดถึงเรื่องอย่างนี้ปั๊บ พอพูดถึงเรื่อง เรื่องสัตว์ เรื่องความเป็นไป ทำไมสัตว์มันต้องกินกัน ทำไมสัตว์มันต้องทำลายกัน คิดแบบวิทยาศาสตร์หมดใจ ทำไมสัตว์มันต้องกินกัน สัตว์นี้ทำไมมันต้องกินกัน เราบอกว่าสัตว์ที่มันกินกันมันก็อยู่ที่ชาติกำเนิดนะ

อ้าว ทำไมควายมันไม่กินใครล่ะ พวกควายพวกวัวนี่มันกินหญ้านะ อ้าว พวกเสือกพวกสัตว์กินเนื้อ ถ้าสัตว์กินเนื้อมันก็เรื่องของสัตว์กินเนื้อ ถ้าสัตว์กินเนื้อมันก็คืออาหารของเขา มันก็กรรมของเขา ระหว่างสัตว์ที่มาเป็นเหยื่อนี้ สัตว์ที่เป็นเหยื่อมันก็เคยเกิดมา มันก็กินกันมา เพราะในพระไตรปิฎกมีนะ มีพวกอะไรนะ ค้างคาวกับไก่ ที่ว่าผลัดกันกินนะ มันก็มี คือเราทำกรรมมา มันก็เลยมาเกิดเป็นสัตว์ที่เป็นเหยื่อ แต่สัตว์ที่เป็นเหยื่อนี้ ถ้ามันให้อภัยกันมันก็เป็นไปได้

พระพุทธเจ้าถึงสอนเรื่องกรรมไง การเวียนไปของกรรม เพราะเราเป็นฝ่ายที่เราโดนทำลายมา เวลาเราไปเกิด มันด้วยความอาฆาตแค้นเห็นใหม่ ก็เลยไปเกิดเป็นเสือก เป็นสิ่งที่มันก็ไปกินเขา คือกรรมมันให้ผล ทีนี้กรรมให้ผล มันเป็นวาระของสัตว์ใช่ไหม คุณตัวอย่างนี้ อย่างเช่นพระโพธิสัตว์ พระโพธิสัตว์ก็ไปเกิดเป็นกวาง เกิดเป็นสัตว์เยอะแยะไป พอเกิดเป็นสัตว์แล้วก็ช่วยเหลือกันเห็นใหม่ เป็นหัวหน้า สร้างสมบารมี ทีนี้สัตว์มันก็ทำคุณงามความดีได้ไง เราไปคิดแต่ว่าถ้าอย่างนั้นปั๊บ

เราก็คิดเป็นวิทยาศาสตร์อีกละ ก็คิดว่าเราเกิดเป็นสัตว์ เป็นเสือ เราก็เป็นเสือชาตินี้ เหนือ แล้วถูกเกิดเป็นเสือชาตินี้ แต่ชาติที่แล้วถูกเกิดเป็นกระต่ายโดนเสือตัวอื่นกิน ถูกกลับมาเกิดเป็นเสือในชาตินี้ ด้วยแรงอาฆาต ด้วยแรงอาฆาตเพราะกรรมของเขา ไม่ใช่เราเกิดเป็นเสือชาตินี้คือเราเป็นเสือมาแล้ว ก็มันเกิดมาจากฟ้าขาวไง ทุกคนมาแบบ ต้นทุนเท่ากัน ไม่ใช่ ต้นทุนของคนแต่ละคนมันไม่เท่ากัน

พอต้นทุนไม่เท่ากัน กรรมมันไม่เท่ากัน กรรมมันก็พัดไปตามอำนาจของกรรม ที่นี้ถ้าอำนาจของกรรมแล้ว เราบวชเรามาพบพระพุทธศาสนานี้เราจะเชื่อหรือไม่เชื่อ ถ้าเราเชื่อขึ้นมา มันก็เหมือนกับ พอเราเชื่อปั๊บ เราก็ต้องอโหสิใจ คือ ในชาติปัจจุบันถ้าเราเกิดเป็นเสือ เราเป็นสัตว์กินเนื้อ เราก็ต้องกินเนื้อเป็นธรรมดา แต่ถ้าเราอโหสิกรรมเห็นใหม่ ถ้าเราอโหสิกรรม เราไม่กินด้วยความอาฆาตมาดร้าย เราหาเนื้อที่ ประสาเราเนื้อที่ไม่ฆ่าก็ได้

ถ้าสัตว์มันคิดได้ สัตว์คิดได้ สัตว์ที่ดี มันก็เปลี่ยนแปลงได้ เพราะสัตว์ก็คิดได้นะ สัตว์ก็มีปัญญา ไม่ใช่ว่าจะมนุษย์เท่านั้นที่มีปัญญาเราเท่านั้นที่จะคิดได้ คนอื่นก็คิดได้ มันต้องมีที่มา เราคิดแบบวิทยาศาสตร์ไง มีเท่านี้ไง คือชาตินี้ชาติปัจจุบันมีเท่านี้ไม่รู้ที่มา แต่ในธรรมนี่สิ โห้ พระพุทธเจ้านะ ๔ อสงไขย ๘ อสงไขย ๑๖ อสงไขย กว่าจะเป็นพระพุทธเจ้ามานี้ ลงทุนมาเท่าไร

อย่างจีปปาภิญญาณี เวลาปฏิบัติ ทุกคนบอกอยากปฏิบัติง่ายๆ ทำไมเราปฏิบัติยาก ปฏิบัติยากปฏิบัติง่ายเท่ากันมีค่าเท่ากัน เท่ากันตรงไหน คนที่ง่ายต้องยากมาเก่า คนที่ปฏิบัติที่ไปไม่ได้เพราะเราไม่ลงทุนมาใช่ไหม เหมือนต้นทุน ในต้นทุน สมมุติในบัญชีเรานี้ ตัวเลขเราเยอะกว่า เราจะสามารถซื้อของได้ง่ายกว่าตัวเลขที่น้อยกว่า ในพื้นฐานของใจ ถ้าใจใครมี ใครได้สร้างบุญบารมีมากกว่าในการปฏิบัติมันก็ง่ายกว่า มันก็ธรรมดา มันง่ายตรงนี้แต่เขาลงทุนมาเก่า เราลงทุนมาน้อย เราเลขขวนขวายมาน้อยตัวเลขเราก็น้อย พอตัวเลขเราน้อยทำอะไรมันก็ต้องดิ้นรนเป็นธรรมดา แต่ก็ทำเหมือนกันไง เราถึงบอกว่ามีค่าเท่ากันหมด

ถ้าในปัจจุบันนี้ยาก มันก็ไม่ได้สะสมมาคือไม่ได้ยากเหมือนกับข้างหน้า แต่ปัจจุบันนี้ง่ายในอดีตยากมาเยอะมาก อย่างพระพุทธเจ้านี้ พระเวสสันดรสละลูกสละเมีย

พระเวสสันดรสละหมด เป็นเทมียี่แปดตุตต์จุมุกโคนตัดหมคนะ ตอนเป็นเทมียี่แปด พิสูจน์ว่าสร้างขันติบารมี กษัตริย์ไม่เชื่อจับดิงหนี่ตัดเลย จับจุมุกนี้ตัดเลย ตัดทีละข้าง ละข้าง แล้วพอมাত্রารู้เป็นพระพุทธรเจ้านี้เงิ เขาลงทุนมาอย่างนั้น มันปฏิบัตินี้ จิปปา ภิญญา ที่ปฏิบัติง่ายรู้งาย

แล้วเราปฏิบัติยาก ยากก็เราไม่เคยโคนตัดหู เราไม่ได้ลงทุนขนาดนั้น ต้นทุนมัน ต่างกันอย่างนี้ เราถึงบอกว่า มันมีค่าเท่ากัน แต่เราไม่คิดตรงนั้นเงิ เรามาคิดแต่ว่าทำไม ทำนงาย ทำไมเรายาก ก็ปฏิเสธ ที่มาใช้ใหม่ ปฏิเสธต้นทุนเงิ วิทยาศาสตร์เงิ คือเท่ากัน นังอยู่นี้เท่ากัน เราบอกคนเหมือนกันแต่คนไม่เท่ากันนะ คนเหมือนคนแต่คนไม่ เหมือนกัน ความรู้สึกเราไม่เหมือนกัน จิตใจเราไม่เหมือนกัน แต่คนเหมือนกัน แต่ ความคิดหลากหลายใหม่ ความคิดเราต่างกันใหม่ นั่นแหละต้นทุนทั้งนั้นละ

ทีนี้ถ้ามันศึกษาอย่างนี้ปั๊บ พอมาคิดอย่างนี้ เพียงแต่เราไม่มีบุพเพวาสาอนุสติ ญาณ คือเราย้อนอดีตชาติไม่ได้เห็นชัดเจนอย่างนั้น แต่พระพุทธรเจ้านี้เห็นชัดเจนนะ ครูบาอาจารย์ของเราปฏิบัติมา ท่านเห็นของท่าน ท่านรู้ของท่าน ถ้าคนรู้แล้วนะ ยิ่งรู้จะยิ่ง เก็บนะ ถ้าไอ้คนที่พูดๆ นี่มันไม่รู้ เพราะพูดออกไปมันมีแง่บวกแง่ลบหมด มันมีผลดีและ ผลเสีย ผลดีนะถ้าคนฟังแล้วเป็นประโยชน์นะมันเอาเป็นคติเตือนใจก็เป็นคนดี แต่ผลดี มันน้อยกว่าผลเสีย เว้นไว้แต่ เว้นไว้แต่ลูกศิษย์อาจารย์ที่กำลังเข้าด้ายเข้าเข็ม ตรงนี้มันจะเป็นคตินธรรม เป็นตัวอย่าง เป็นตัวให้คั่นคว่า ให้ไขว่คว่า

ครูบาอาจารย์ท่านจะสื่อกันเฉพาะวงใน วงที่แบบคนที่ได้ประโยชน์ว่าจันเถอะ คนที่มันสะเทือนใจเห็นแล้วมันเป็นประโยชน์กับใจดวงนั้น แต่ถ้าพูดออกไปส่วนใหญ่ แล้วไม่เป็นประโยชน์ เว้นไว้แต่ เห็นใหม่ เว้นไว้แต่ เวลาเทศน์ต้องยืนยัน เพียงแต่ยืนยัน ว่าข้อเท็จจริงมันมีจริงของมันอย่างนั้น ทฤษฎีมันมีอย่างนั้น แล้วสิ่งที่มันเป็นตัวแปร ความเป็นไป อยู่ที่จิตดวงนั้นที่มันจะได้หรือไม่ได้ จิตดวงนั้นได้ไม่ได้ เราก็คุยกันตรงนี้ เงิ

ถ้าคนเป็นนะมันของจริง เหมือนพวกนายช่าง ถ้าพูดถึงช่างชำนาญนี้ จะทำอะไร นี้ ด้วยความเหมือนกับไม่ต้องทำอะไรยากเลยนะ ป๊บ ป๊บ ป๊บ จบนะ ไอ้ไม่เป็นนี้ ไอ้โฮ มันพลิกแล้วพลิกอีก พลิกแล้วพลิกอีก เหมือนกันจิตที่มันเป็น ครูบาอาจารย์ที่เป็น ท่าน

จะแนะนำ ท่านจะใคร่ครวญธรรมตรงนี้ให้มันเป็นไป ไอ้เราฝึกใหม่ เราก็ต้องพยายามของเรา ผู้ของเรา ทำของเรา เพื่อประโยชน์ของเรา

ทีนี้เราไปคิดกันเองใจว่าต้องเป็นวิทยาศาสตร์ เราก็เป็นวิทยาศาสตร์นะ แต่เป็นวิทยาศาสตร์ทางจิต ต้องเป็นวิทยาศาสตร์พิสูจน์ได้ พูดยังได้ สื่อสารได้ ธรรมสภาจุมหาเอตมมุงคผลมุตตม แล้วคนรู้จริงๆ มันคุยกันง่ายมากนะ รู้จริงๆ นี่พูดง่ายๆ เลย พูดคำเดียวครูบาอาจารย์ท่านถามคำเดียว อย่างนี้ใช่ไหม ใช่ จบ ถ้าตอบผิดไม่ใช่แล้ว คำเดียวนะ เวลาครูบาอาจารย์ท่านจะคุยกันนี้คำเดียวเท่านั้นแหละ

เวลามหาเราเห็นใหม่ เยอะแยะเลย นิพพาน นิพพานก็ไม่ใช่ไร ให้เขาอธิบายจบก่อน พิจารณาทุกอย่าง เริ่มต้นอย่างไร ถ้าตอบเริ่มต้นถูก ๒ ๓ ๔ ไปเรื่อย ถ้าเริ่มต้นผิดนะ จบเลย ไม่ต้องถามต่อไปๆ เพราะเดี๋ยวนี้มันจะไปทางวิชาการเยอะ เราไปศึกษามาเยอะ แล้วจิตมันสร้างภาพ ขณะเราปฏิบัติ จิตมันยังหลอกเราเลย เวลาเกิดเห็นกงเห็นกายหลอกกันไปทั้งนั้นเลย แต่ถ้ามันเห็นจริงนะพูดง่ายๆ เลย เห็นกายอย่างไร เห็นกายแล้วมันสะเทือนใจมาก

เห็นกายมันสะเทือนใจมาก เหมือนเราไปเห็นสมบัติของเราคุณค่าของเรา เราเห็นของเราแล้วมันจะมีคุณค่าขนาดไหน ไอ้ที่เราไม่เห็น เราไม่รู้ เราก็พยายาม พยายามจะคิด พยายามจะให้มันเป็นสภาพแบบนั้น แล้วมันไม่เป็นหรอก เพราะเราไม่เคยเห็น ไม่เคยเห็น พูดอะไรก็ผิดหมด แต่ถ้าเห็นแล้วพูดที่ไรก็ถูก มันถึงปิดกันไม่ได้ นั่นพูดถึงเวลาเขาคิดใจ วิทยาศาสตร์เป็นสิ่งที่วิทยาศาสตร์

เถียงมาก เถียงอย่างไร แต่คำว่าเถียงนี้ไม่ใช่ว่าเขาเถียงด้วยทฤษฎีนะ คือธรรมดาคนเรามันก็ต้องหาเหตุผล หลวงตาท่านพูดอย่างนี้นะ เวลาท่านไปหาหลวงปู่มันเห็นใหม่ เวลาหลวงปู่มัน เวลาท่านลงมาเห็นใหม่ เรามายู่กับท่าน ทำไมวันนี้มาเป็นเหมือนนักมวยต่อสู้กันเลย แล้วท่านก็พูด ก็ไม่ใช่ ก็เพราะเราก็มีความเห็นของเราอันหนึ่ง ใช่ไหม เราเอง ทุกคนเราก็ต้องมีมุมมองของเราใช่ไหม

เราก็ยืนในมุมมองของเรา เราก็พูดโต้เถียงเพื่อหาเหตุผล เราโต้เถียงเพื่อหาเหตุผล ว่ามุมมองของเรา ความรู้ของเรา กับความรู้ของท่านมันต้องหาเหตุผลมาลบล้างกัน ถ้ามีเหตุผลมาลบล้างกันได้ มันก็ยอมรับใจ ถ้าเถียงอย่างนี้มันมีเหตุผลนะ เราเถียงแบบ

ธมฺมสากัจฉา เอตมฺมํจลฺมตฺตมํ เป็นมงคล เป็นมงคลแล้วต้องมีเหตุมีผล ฟังเหตุฟังผล เหตุผลเรากับเหตุผลท่านใครมีน้ำหนักเหนือกว่า อันนี้เหตุผลนะ

แต่ถ้าปฏิบัติเป็นความจริงแล้วมันลงช่องเดียวกันเลย มันเห็นความเห็นอันเดียวกันเลย มันเห็นความรู้จริงเหมือนกัน แต่ขณะที่เราเดินมรรคญาณ ขณะที่เรากำลังต่อสู้ มันเป็นระหว่างกิเลสกับธรรมกำลังต่อสู้กันอยู่ ปัญญาเรากำลังเกิด เป็นสมาธิเป็นปัญญานี้ต่อสู้กันอยู่ นี่หาเหตุผล หาเหตุผลคือการที่ว่าสิ่งที่ปัญญามันยังเคลื่อนอยู่ สมาธิมันเป็นฐาน ที่หมุนเข้าไป สิ่งที่ปัญญาเคลื่อนเข้าไปหมุนเข้าไปเพื่อจะทำลายกิเลส ตอนนี้อยู่กำลังหาเหตุผล

แต่บทสรุป จีบ! เป็นธรรม ธรรมเหนือโลก พ้นออกไป พ้นจากเหตุและผลทั้งหมด แล้วลงอย่างไร นี่ไงที่ว่ากิเลสขาดมันขาดอย่างไร มันลงอย่างไร มันเป็นอย่างไรมันถึงเป็นอย่างนั้น ถ้าตอบไม่เป็นตอบไม่ได้นะ ไม่รู้หรือก มันต้องตอบเป็น

แต่ขณะที่ต่อสู้ ขณะที่ภาวนา เราเดินจงกรมนั่งสมาธิภาวนา นี่ละหาเหตุผล ขณะหาเหตุผล ขณะทำกิเลสต่อสู้กัน กิเลสคือความที่เราไม่รู้ กิเลสคือสิ่งที่มันฝังใจอยู่ กำลังศึกษาธรรมะนี้แหละ แต่มันก็มีกิเลสมาบวกรู้ใหม่ น่าจะเป็นอย่างนั้น น่าจะเป็นอย่างนั้น ควรจะเป็นอย่างนั้น แล้วเป็นอย่างนั้นแล้ว เพราะเรารู้จริงเห็นจริงไม่ใช่ทั้งนั้น

หลวงตาท่านเป็นอย่างนี้นะ ท่านบอกท่านอยู่ที่บ้านผือใจ จิตสงบเห็นใหม่ แล้วมันก็เสวยอารมณ์ แล้วมันก็ปล่อย จิตสงบแล้วก็ปล่อย พอปล่อยมันก็ว่างหมด เอ๊ะ อย่างนี้ไม่ใช่พระอรหันต์หรือ ท่านพูดท่านตัดสินใจ ผลั้ว! เลย ไม่ใช่! ไม่ใช่เพราะอะไร ไม่ใช่เพราะมีคำเป็นอย่างนี้ไง อย่างนี้หรือว่าจะเห็นใหม่ มันไม่เป็นจริง อย่างนี้ไม่ใช่พระอรหันต์หรือ คำว่าอย่างนี้เพราะไม่ใช่ตัวมันเองมันเปรียบเทียบไง ท่านบอกว่า อย่างนี้ไม่ใช่ เพราะมีคำเป็นอย่างนี้หรือ มันเป็นการเปรียบเทียบ ไม่เชื่อ ไม่ใช่ พอไม่ใช่ไล่เข้าไปอีก ก็ไปเจอจุดและต่อม ไต่เข้าไป ไต่เข้าไป ไต่เข้าไป อย่างนี้ อย่างนี้ไม่ใช่พระอรหันต์หรือ ท่านปล่อยหมด ว่าง ว่าง ตอนนั้นท่านได้ขึ้นสามแล้วนะ

นี่พูดถึงนะ ถ้าเราระหว่างหาเหตุหาผลเห็นใหม่ ระหว่างหาเหตุหาผล อย่างนี้หรือเป็นอย่างนี้หรือ เป็นอย่างนั้นหรือ นี่ระหว่างหาเหตุผล ระหว่างหาเหตุผลนี้ ระหว่างกิเลสกับธรรมมันสู้กัน แล้วสู้กันปั๊บเราก็ต้องกลับมาที่สมาธิ กลับมาที่สมาธิ พอมีสมาธิ

หลักมันดี ปัญญา มันจะใคร่ครวญได้ดีมาก พอปัญญาใคร่ครวญ มันจะปล่อยได้ดีมาก ปล่อยได้ดีมาก มันก็จะละเอียดเข้าไปลึกซึ้งมาก ลึกซึ้งมาก ลึกซึ้งมาก ลุยเข้าไป ลุยเข้าไป ลุยไปถึงที่สุดนะ ถึงที่สุดปั๊บมันสรุป

ไอ้ตรงสรุปนี้ธรรมเหนือเหตุผล ธรรมเหนือเหตุและผลเหนือหมดเลย ธรรมเหนือโลกเหนือทุกๆ อย่างเลย แล้วทุกๆ อย่างจะเข้าไปค้ำข้างสิ่งนี้ไม่ได้เลย แล้วถ้าไปรู้ อย่างนี้ปั๊บ เหตุและผลเห็นใหม่ คุณติ ที่ว่าเป็นหญิงเป็นชายเป็นอะไร มันยังเป็นเรื่อง พื้นฐานเลย แต่เรา ถ้าขึ้นไปเหนือแล้วมันไปอีกชั้นหนึ่งเลย ฉะนั้นถ้าพูดถึงไปอีก ชั้นหนึ่งเลย ไอ้เรื่องหญิงเรื่องชาย ไม่ใช่สัตว์ ไม่ใช่บุคคล ไม่ใช่เรา ไม่ใช่เขา จิตนี้ไม่มี หญิงไม่มีชาย สมาธิไม่มีหญิงไม่มีชาย มรรคผลไม่มีหญิงไม่มีชาย ทั้งหญิงและชาย เปลี่ยนได้ เปลี่ยนเพศได้ เปลี่ยนได้ แต่กรรมมันเปลี่ยนโดยเจตนาโดยกรรมต่างๆ กรรม นี้เนะมันให้ผลเป็นความทุกข์ๆ แต่ไอ้เรื่องเพศนี้ มันเป็นมา แต่ความเปลี่ยนมันเปลี่ยน เพราะความแรงปรารถนา

ถ้าพูดถึงในพระไตรปิฎกที่ว่าแม่ของพระพุทธเจ้า แม่พระพุทธเจ้าใน ชื่ออะไร ที่ ตายแล้วเป็นเทพบุตร ทีนี้แล้วเวลาตายแล้วพระพุทธเจ้าเทศน์นะเป็นเทพบุตรใช้ใหม่ ไอ้ กรณีอย่างนี้มันก็มี ถ้ากรณีอย่างนี้ มี แล้วทั่วไปเป็นอย่างนี้หรือ ฟังสิว่าแม่พระพุทธเจ้า คำว่าแม่พระพุทธเจ้าพ่อพระพุทธเจ้า สหชาตินี้ต้องปรารถนาหมดนะ

คำว่าปรารถนาหมายถึงว่าไม่ใช่เราเป็นผู้หญิง ทุกคนอยากเป็นแม่พระพุทธเจ้า ไม่มีสิทธิ์ ไม่มีสิทธิ์ ไม่มีสิทธิ์ เพราะว่าเราไม่มีบุญพอ จะเป็นแม่พระพุทธเจ้าต้อง ปรารถนาว่าจะไปเป็นแม่พระพุทธเจ้าในชาติใด แล้วต้องสร้างบุญกุศลขึ้นไป ต้องสร้าง อย่างนางพิมพาเห็นใหม่ นางพิมพานะ ขณะที่พระพุทธเจ้าปรารถนาเป็นพระโพธิสัตว์ เปล่งวาจาต่อหน้าพระพุทธเจ้าองค์ใดองค์หนึ่งเห็นใหม่ นางพิมพานั่งอยู่ข้างๆ ก็ ปรารถนาอยู่แล้วก็เป็นกลุ่มตลอดเลย มันเป็นแรงปรารถนาเป็นการสร้าง

พอเป็นแรงสร้าง อย่างพระโพธิสัตว์เวลาสร้างขึ้นมาเนี่ยมันต้องสร้างมา อย่างที่ว่า จิปาภิญาณีปฏิบัติง่ายรู้ง่าย แต่กรณีที่ว่านางสิริมหามายาไปเป็นเทพบุตร อันนั้น ถ้า อย่างนั้นแม่พระพุทธเจ้านางสิริมหามายาผิวดสีที่ตรงไหน ไปผิวดสีที่ไหนถึงไปเป็น

เทพบุตรไป จากหญิงเป็นชายไป มันก็ไม่ได้คิด ไม่ได้คิดคิด ไม่มีคิดคิด แต่มันเป็นบุญกุศลหรือมันเป็นสิ่งที่เป็นไป

เราจะบอกว่า โดยลักษณะพวกเรานี้ คนนี้ถ้ามันแบบว่าตายไปโดยสามัญสำนึก ส่วนใหญ่แล้ว จะต้องไปที่ยมบาล ไปขึ้นศาล แบ่งไปดีไปชั่วไป โดยส่วนใหญ่ แต่พระเทวทัตไม่ต้องไป พระเทวทัตนี้ทำผิดไว้กับพระพุทธเจ้ารุนแรงมาก เวลาตายนะ พอตายสดๆ เลย คุณลงอเวจีไปเลย

จิตตกอุบตีหรือคนที่มีบุญมากไม่ต้องไปผ่าน พอเวลาจะตายรถม้ามารับเลย ไปขึ้นสวรรค์ไปเลย มี ทำไมไม่ไปผ่านยมบาลละ จะไปผ่านยมบาลโดยหลักส่วนใหญ่ โดยหลักนี้มี แต่โดยข้อยกเว้นนะมันมี มันไม่ใช่ยกเว้นโดยใครยกเว้นนะ มันยกเว้นโดยมันเป็นว่าบุญของเขา บาปของเขามาก มาก น้ำหนักของเขามากมากจนเป็นไปโดยธรรมชาติเลย ไม่ต้องไปแบ่งแยกไปตัดสิน แต่โดยทั่วไปต้องไปตัดสิน

ที่นี้เวลาเราพูดถึงธรรมะนี้ เราคิดแบบวิทยาศาสตร์ไป คนตายแล้วต้องไปยมบาลทั้งหมด ยมบาลตัดสินทั้งหมดมันก็ไม่ใช่ นี่ก็เหมือนกันเกิดเป็นหญิงเป็นชายมันก็ไม่ใช่ ไม่ใช่ว่าคิดศีลแล้วต้องไปเกิดเป็นหญิงเป็นชายทั้งหมด เราเถียง ที่นี้เวลาเราพูดนี้ เราพูดโดยข้อเท็จจริง ด้วยเหตุด้วยผล แต่ไม่ใช่เถียงด้วยว่าคิดศีลข้อที่ ๓ แล้วได้บุญนะ อันนั้นผิด ไม่ใช่ ไม่ใช่เถียงอย่างนั้น เเถียงว่ามันผิด แต่ไม่ใช่ผิดโดยที่มันต้องเป็นอย่างที่เขาว่า ผิด

เฮ้อ เราถึงบอก เวลาพระสอนไป แล้วใครเชื่อมาอย่างนั้นก็กรรมของเขาเนาะ แล้วอย่างนี้มันคาใจ มันคาใจเพราะอะไรรู้ไหม เพราะเขามาเถียงเราหลายรอบแล้วเรื่องนี้เพราะเถียงหลายรอบแล้ว แต่มันก็อย่างนี้ อันนี้ไอ้เรื่องนี้ถ้าพูดถึงเราวางไว้ แล้วภาวนาไปเลยนะเดี่ยวรู้เอง ภาวนาไปจะเห็นจะรู้หมดนะ มันไม่ใช่สัตว์ ไม่ใช่บุคคล ไม่ใช่เรา ไม่ใช่เขา อย่างไร แล้วมันเป็นสัตว์เป็นบุคคลนี่มันเป็นทีตรงไหน มันเป็นทีภพ เป็นทีจิต จิตมันลึกซึ้งอย่างไร แล้วจิตมันทำลายตัวมันเองอย่างไร แล้วมันจะไปเห็นหมด ฉะนั้นถ้าเห็นปั๊บไอ้เรื่องอย่างนี้ มันเป็นศีลมันเป็นสิ่งที่เป็นไปของสังคัม แต่ตัวมันเป็นไม่มี

ถาม : (ไม่ได้ยินเสียงผู้ถาม)

หลวงพ่ : ถ้าพูดถึงจิตมันส่องใสนะมันข้ามเวทนาไป

ผู้ถาม : มันเหมือนจะยาก

หลวงพ่ : ไม่ยากหรอก มันอยู่ที่คนฝึก ถ้าจิตเศร้าหมองทุกติไป เศร้าหมองคืออะไร เศร้าหมองนี่มันเป็นศัพท์นะ เศร้าหมองก็วิตกกังวลนี่ไง เศร้าหมองก็คิดมากไง การเศร้าหมองคือเราคิดอยู่ในสิ่งที่เราทุกข์ใจ แต่นี้ถ้าพูดถึงจิตส่องใสเราคิดแต่เรื่องดีๆ แล้วเวทนาล่ะ เวทนาส่วนเวทนา แล้วนี่ถ้าพูดถึงคนตายต้องเวทนาหมด แล้วถ้าคนหลับตายไปแล้ว

คนที่ตายไป ที่ว่านอนหลับแล้วตายไปเลยนะไม่มีเวทนานะ ทีนี้คนหลับแล้วดูอย่างจิตตกหลับดีที่มีในพระไตรปิฎกที่หลวงตาเทศน์บ่อย เวลาจะตายเห็นไหม นิมนต์พระมาสวดมนต์มาเทศน์ให้ฟัง ส่องใสนะ เราเห็นอยู่นะมีคนลูกศิษย์มาเล่าให้ฟังว่าเขายาตายเขาเหมือนไปปิกนิกนะ คนไปปิกนิกมีความทุกข์ไหม บอกว่าย่าจะไปแล้ว ย่าจะไปนิมมานรดี เพราะเขาเอารถม้ามารับ

ถ้าอย่างนี้อย่างที่ว่ามันเศร้าหมองนี่นะ ส่วนใหญ่แล้วเป็นคนทุกข์ อย่างเช่นเราตีสมบัติเยอะ เราห่วงเยอะมากเวลาใกล้ตาย โอ้โฮ เจ็บขำน้ำใจมาก อันโน้นก็ยังไม่แบ่งให้ใครเลย โอ้คนนั้น ลูกคนนั้นอีกก็ยังไม่ได้รับ อยากเห็นใจลูกคนนี่มากมันก็ไม่มาสักทีนี่เศร้าหมอง อย่างนี้เศร้า แต่ถ้าเราทำเสร็จหมดแล้วไม่มีปัญหาหรอก นี่เราไปคิดว่าส่องใสหรือเศร้าหมอง คือจิตมันเหมือนเข้าสมาธิซะใหม่ แล้วความคิดอีกอย่างหนึ่ง ทีนี้ความคิดอยู่กับเรา เราฝึกจนเคย ดูหลวงตาท่านพูดสิ ท่านนั่งอยู่ที่ไหนสว่างหมดเลย จำครอบครัวโลกธาตุ

โธ่ เมื่อ ๒ วันนี่เวลาท่านเอียงแล้วยายอ้วนนั้นนะ มันแสดงกิริยาท่านพูดเลย มึงจะบ้าหรือ คือท่านทุกข์เองนะ คนอื่นทุกข์ร้อนกับท่าน ท่านยังบอกมึงบ้าหรือ ท่านไม่สบายใจ หลวงตานี้ เราดูในทีวี ท่านเวลาท่านเอียงไปนะเหมือนมันจะวูบ อันนี้ลูกศิษย์ก็ตื่น ลูกศิษย์ตื่นนะท่านเอ็ดลูกศิษย์นะ มึงจะบ้าหรือ ชาติขั้นธัมมันก็ตะถิบกันเป็นเรื่องของธาตุขั้นธัม ใจไม่เกี่ยว จำ เห็นไหม ตลอดเวลา สุขดีเป็นที่หวัง สุขดีนะ

แต่นี้ นั้นถึงแล้ว โอ้อย่างนี้มันใช่ เราคิดกันอย่างที่ว่า ถ้ามันจิตสว่างก็คือต้องเข้าสมาธิสว่างจ้า ยาก โอ้ตรงนี้นั้นถึงว่าถ้าเราฝึกนะ ถ้าเราฝึก เราทำแล้วนี้ ถึงเวลาไม่เป็น

อย่างนั้น คุใจ ถ้าเราคิดที่ดี สิ่งดีๆ ไม่วิตกกังวล เพราะคำว่าสอุปาทิเสสนิพพาน เพราะคำว่า สะ คือธาตุขั้นมัถนคิด เศษส่วนไซ้ใหม่ อย่างพวกเรานี้ มันเป็นเรา มันเป็นชั้นธมาร

ถ้าคนมีกรรมมัถนคิดหมด เหมือนเราติดยานี้ละ ถ้าเราติดยาเราจะคิดเรื่องอะไร เวลาเราหิวยาก็คิดแต่เรื่องยาเท่านั้น ทีนี้คนมัถนติดความคิด ติดสมบัติ มันจะคิดเรื่องอะไร ละ มันก็เศร้าหมองใจ คือมันย่ำอยู่กับที่ตรงนั้นใจ แต่เรานี้เลิกยาเค็ดขาด ไม่คิดถึงมันเลย สบายมาก นี่ติดยานะ

แต่เราติดในอารมณ์ใจ ติดในความคิด ติดทิฏฐิมานะในใจ มันติดกับข้อมูล ใครทำให้เจ็บช้ำน้ำใจ ใครทำให้บาดหมาง คิดย่ำๆ คิดๆ อยู่ นั่นนะ นั่นติดยาเสพติด ติดในกิเลส กิเลสมันติดกับใจ มันจะคิดแต่เรื่องไม่ดี เรื่องในใจที่ไม่ดี มันจะเอาเข้ามาคิด มาคิดถามมันสิ มีงคิดมากี่ล้านรอบแล้ว มีงทำไมไม่เลิกสักที แล้วหาเหตุผลหาผลให้มัน คนมันจะไม่คิดได้เพราะเหตุผลนะ คือเรื่องมันก็ผ่านไปแล้ว ไอ้คนที่ทำก็ไปแล้ว

ในปัจจุบันนี้ โทษนะ บางทีคนทำมันตายไปแล้วนะ มีงยังคิดอยู่เลย มีงคิดไม่จบเลย แล้วคิดว่าเอ็งบ้าหรือมันบ้า หาเหตุผลอย่างนี้บ๊ีบ ถ้ามันปล่อย นี่ใจจะเลิกยา เลิกกิเลส เลิกสิ่งที่มีมันผูกมัด แล้วเวลาจะเป็นจะตายนี้ เพราะมันฝึกตั้งแต่ตอนนี หลวงตาท่านพูดอย่างนี้เราฟังแล้วซึ่งมาก แต่คนฟังจะฟังออกไม่ออกไม่รู้

ท่านบอกว่าจิตนี้เหมือนลิง ลิงมันอยู่บนต้นไม้ มันกระโดดเกาะกิ่งไม้ ถ้ามันไปโดดไปเกาะกิ่งไม้ที่มันผูก มันก็ตกไซ้ใหม่ มันก็เจ็บ ความคิดเรากระโดดเกาะอารมณ์ โดดเกาะความคิดใจ อารมณ์ความรู้สึกใจ จิตมันกระโดดเกาะความคิดไซ้ใหม่ คิดเรื่องนั้นคิดเรื่องนี้คิดอย่างนี้ ก็เหมือนกับลิงมันโดดเกาะกิ่งไม้ อารมณ์หนึ่งก็กิ่งหนึ่ง โดดโผล่เข้ากิ่งนั้น โผล่เข้ากิ่งนี้ โผล่เข้ากิ่งนั้นแล้วไปเจอกิ่งไม้มันผูกใจ หัก ตูบ เจ็บอีก

เวลาท่านพูดนะท่านอุปมาอุปไมยเราก็นั่งฟัง อือ เห็นภาพชัดเจนนะ มันโผล่ไปเกาะใจ ความรู้สึกเราก็คือจิตมันโผล่เข้าไปเกาะความรู้สึก เกาะความคิดใจ คิดเรื่องนั้น คิดถึงลูกคนนั้น คิดถึงสมบัติอันนี้ มันก็ลิงก็โผล่เข้าเกาะ แล้วไปเจอกิ่งไม้มันผูก หัก ตกพื้น เจ็บอีก ทีนี้ถ้าเรารู้ได้ เราก็ไม่ไปเกาะ นี่ใจจิตของผู้มีหลัก จิตของผู้มีธรรม มันไม่ไปเกาะ อารมณ์เรารู้ทันมันอยู่แล้ว กิ่งไม้ก็อยู่เฉยๆ ภูไม่เกาะมีง ภูไม่ไปเกาะกิ่งไหนเลย จิตเราก็ไม่ไป

เวลาท่านอุปมาอุปไมยเราก็นั่งฟังนะ เรานั่งจินตนาการของเราไปนะ โอ้อโฮ เห็นภาพชัด ชัดเลยละ นี่ไอ้ที่พูดนี้มันเป็นผลแล้วไง ไอ้ที่ว่าจิตเสรีามอง ตายไปแล้วเป็นทุกติ จิตผ่องใส นี่ที่หลวงตาพูดเป็นบาลี ไซ้ แต่พระพุทธเจ้าท่านพูดถึงผลเห็นใหม่ แต่เราจะมาอย่างนี้เราต้องฝึกใจ เราต้องฝึกให้เป็น มันอยู่ที่วาสนานะ คนจะตายนี้บางทีนะมันบางทีมัน ไม่ใช่บางทีหรือ มันจะตาย มีสตินะก็รู้ๆ กันอยู่ มันรู้ตัวตลอดคนนะแล้วมันต้องไปนี่

อันนี้ถ้ารู้ตัวถ้าเราฝึกไว้นะ ถ้าไม่ฝึกไว้นะ ไม่ฝึกไว้เวลาจะตายนี้ เพราะโดยธรรมชาติทุกคนกลัวตาย แล้วพอตายเข้ามามันสั้นไหวหัวใจมากนะ ไอ้ที่ส่วนหนึ่งที่หลับตายก็มี แต่ส่วนใหญ่แล้วนี่ไอ้ที่พะงาบพะงาบตายต่อหน้าก็เยอะ แล้วนี่ศาสนาสอนตรงนี้เราต้องดูตรงนี้ นี่พูดที่เราพูดมาเรามาเปรียบให้เห็นเฉยๆ ใจ เพราะโยมพูดเรื่องเวทนาไซ้ใหม่ ว่าคนตายจะมีเวทนามาก นี่เราถึงพูดว่าคนที่มันหลับตายไปมันก็ไม่มีเวทนาใจ ไอ้ที่เราพูดนี้เป็นประเด็นเดียวที่เรามาหักล้างคำพูดโยมเฉยๆ

แต่ถ้าโดยธรรมชาติ คนเราจะตายนี้ คนเราจะตายถ้ามันมีสติอยู่ เวทนานะ จริงๆ อยู่ขณะเวลาถ้ามันคนปกติ ถ้าเป็นอื่นๆ โทษนะ อย่างที่เป็นโรคอยู่ เป็นโรคอยู่มันก็เจ็บ แต่ถ้าเป็นโรคชรา เป็นโรคชรามันค่อยๆ ไป เรารู้ตัวตลอดใจ ถ้ามันยอมรับสภาพนะ เราเห็นบ่อย เพราะอย่างลูกศิษย์นี้เวลาเขาเป็นโรคแล้วเขาจะเสีย ใหม่ๆ มันจะถามหาคนนู้นถามหาคนนี่ตลอด ห่วงเขาไปหมดใจ

พอเริ่มใกล้ตัวขึ้นมาจะไม่แล้ว จะเข้ามาที่ตัวแล้ว จะเข้ามาที่ตัวแล้ว เพราะมันไม่ได้คิด แต่ถ้ามันเริ่มต้นนะ จะห่วงญาติหมดเลยใจ คนนู้นมาหรือยัง คนนี้มาหรือยัง คนนู้นอยู่ที่ไหน คนนี้ทำอะไร แต่พอมันเริ่มหนักเข้ามาหนักเข้ามาก็จะหุดเข้ามาแล้วไม่ถามถึงใครแล้ว ไม่ถามถึงใครแล้ว จะเข้าไปที่ตัวแล้ว เพราะเราจะต้องไปแล้ว

คนเรานี้มันเหมือนจนตรอกเข้ามาม ถ้าเรายังไม่ถึงเข้ามาของเราเนี่ย เราอยู่ในที่โล่ง เราสามารถแสดงอะไรก็ได้ แต่พอมันจะหุดเข้ามาเนี่ย มันจนตรอกแล้ว มันถึงจุดหนึ่งปั๊บไปเลย ไอ้เนี่ยมันอยู่ที่เราฝึกนะ เราฝึกแล้วเราเข้าใจ แต่เข้าใจขนาดไหนมันก็ตื่นตื่น ทุกอย่างถ้ายังไม่เกิดกับเรา ก็เก่งทุกคนนะ แต่พอมันเกิดขึ้นกับเราแล้วมันจะรู้ ถ้ายังไม่เกิดกับเราเก่งทั้งนั้นนะ พูดแจ้ว แจ้ว ๆ เลยละ

นี่เราถึงดูหลวงตา ๒-๓ วันแล้ว ป่วยมา ๔-๕ วัน เราดูมาตลอด ท่านพูดวันนั้นพูดมาเราสะท้อนมากเลยนะ “เนี่ย ต้องมาเฝ้าหมู่อยู่เรารำคาญแยเลยนะ ต้องมาเฝ้าหมู่อยู่เนี่ย” คือท่านแทบจะไม่ได้กินไม่ได้อะไรเลยนะ ท่านมาดูแลพระเงิง ไม่สบายมา ๔ วัน กินก็กินไม่ได้ แล้วต้องมาเฝ้าหมู่เนี่ย รำคาญเต็มที ถ้าธรรมดาประสาเรา รำคาญลูกก็จับไข้ไหม รำคาญไม่มาก็ไม่มีปัญหาไข้ไหม ถ้ารำคาญไม่ต้องมามันก็จับ

แต่อันนี้ ท่านพูดนี้โดยที่ว่าคุณใจไม่ยอมทำแต่มันทำด้วยความเป็นหน้าที่ คือหน้าที่ที่ท่านบอกเลยนะ ตอนเราอยู่กับท่าน ท่านจะรับแขก แล้วถ้าท่านไม่อยู่ท่านจะบอกให้แขกกลับไป รับแขกหมายถึงว่าคนมาถามปัญหาธรรมะท่านจะตอบเอง ไม่เคยให้ใครตอบเลย ท่านพูดอย่างนี้ ท่านบอกว่าเราดูแล้วมันไม่มีใครทำหน้าที่แทนเราได้ คือมันไม่มีใครรู้จริง มันตอบปัญหานี้ไม่ได้

เหมือนหมอ คนไข้มาต้องวินิจฉัยโรค แล้วบอกให้ภารโรงวินิจฉัยแทนได้ไหม ภารโรงมันวินิจฉัยโรคแทนหมอไม่ได้ ไข้พระที่จะรับแขกนี้ ถ้ามันไม่เป็นมันวินิจฉัยธรรมะนั้นไม่ถูก เขาถามปัญหาเรื่องอะไร มันวินิจฉัยเรื่องนั้นมันไม่ได้ไง ท่านถึงบอกไม่ให้ใครรับแขก ท่านต้องรับแขกเอง ถ้าเราอยู่เราจับ ถ้าเราไปเหลือคือท่านจับไม่ได้ ท่านบอกให้เขากลับไปก่อน

เราอยู่เฝ้า บางทีรับแขกมา ๔-๕ ชุด แล้วท่านเพลียมาก แล้วมีแขกรุ่นใหม่ ชุดใหม่มานี้ ท่านบอกว่าบอกให้เขากลับไปก่อน เราไม่ไหวแล้ว ไม่ใช่บอกว่าเป็นคนอื่นรับแทนนะ ให้เขากลับไปก่อน แล้วถ้าเขามีวาสนาวันหลังเขาค่อยมาใหม่ คือบางอย่างนี้ท่านพูดเอง ท่านบอกท่านดูแล้วไม่มีใครทำหน้าที่แทนตรงนี้ได้

ในการที่เฝ้าหมู่อยู่เนี่ย มันก็ไม่มีใครทำหน้าที่แทนท่านได้เพราะทุกคนกลัวท่านคนเดียว ถ้าไม่มีท่านมาดูแลหมู่อยู่ แมวไม่อยู่หนูมันรำเริง แต่ถ้าท่านมานั่งหมับ แมวมาหนูมันไม่กล้า หนูมันหอดหมดใจ แต่ท่านบอกว่าเรารำคาญ รำคาญ แต่ท่านก็ทำตามหน้าที่ คำว่ารำคาญโดยสามัญสำนึกไง แต่โดยหน้าที่ท่านก็ทำของท่านจริงๆ แล้วพวกเราเป็นลูกศิษย์เรายังอยากจะให้ท่านฉันทักฎิเลยนะ คือให้ท่านฉันทักฎิเลยนะ ท่านจะได้สะดวกสบายท่าน

แต่นี้ประสาเรา ท่านก็เสียดละใจ ความสุขส่วนตัวนี้ท่านเสียดละให้หมู่คณะ คือ ท่านมาฉันที่ศาลา ท่านบอกว่าทั้งหมดในโลกนี้ ในประเทศนี้ หัวใจที่อยู่ที่ท่านองค์เดียว ใจ คือก็อยากเคารพท่าน อยากได้สัมผัสท่าน ท่านก็มานั่งให้เป็นประธานให้คนได้บุญ แต่ท่านก็รำคาญเพราะท่านไม่สบาย ท่านทุกข์ ถ้าพูดอย่างนี้เดี๋ยวจะว่าเราทุกข์อีกล่ะ พูดไม่ได้ พูดไม่ได้

มันเป็นเรื่องสามัญสำนึก อยู่อยู่แล้วก็คิด อ้อ เป็นหน้าที่เป็นการเสียดละ ทั้งๆที่ มันรำคาญก็คือรำคาญนะ อย่างคนเราเดินเห็นก็เหนียวธรรมดา เรานี้หัวน้ำก็คือหัว ธรรมดา สภาพร่างกายมันขาดอะไรมันก็เจ็บไข้ได้ป่วยมันก็เรื่องธรรมดา นะ พระอรหันต์ ก็ป่วยเป็นนะ พระอรหันต์ก็ป่วยได้ ไม่ใช่พระอรหันต์ไม่ป่วยนะ พระอรหันต์ก็ป่วยพระอรหันต์นี้มันก็เป็นเรื่องภาวะ แต่ท่านก็เสียดละ เรานั่งอยู่ นะ เราคิดตามไป แต่มันก็อย่างว่าแหละมันเป็น อาชาไนย นิสัยอาชาไนยของท่าน ท่านเป็นอย่างนี้

เรานั่งคิดเปรียบเทียบนะ หลวงปู่มั่น หลวงตาเป็นคนจัดบาตรให้ เป็นคนตักอาหารใส่บาตรให้ แล้วหลวงปู่มั่นท่านเป็นผู้ฉันเฉยๆ หลวงปู่ฝั้นครุบาอาจารย์จัดให้ของท่านท่านไม่ให้ใครจัด ใครไปแตะสิ ธรรมดาของท่านนั่งเฉยๆ นะ แล้วเราก็จัดใส่บาตรให้ท่านนะ ถึงเวลาท่านก็ฉันนะ นี่ท่านต้องตัก โอ๊ย วุ่นไปหมดเลย มันก็เวียนหัวสิ แล้วใครไปทำเข้าไปสิ ทำแทนท่านไม่ได้ นิสัยไม่มีใครกล้าเข้า เข้าไปละหงายท้องเลย บั้ง กระเด็นเลย คุณเป็นคติ ครูบาอาจารย์นิสัยครูบาอาจารย์แล้วเราก็เอามาเป็นคติตัวอย่าง จะทำดีไม่ดีไง อันนี้อันหนึ่ง

อันนี้คำที่ว่า "ไอ้ที่ว่าส่องใส ส่องใส มันไม่ใช่เหมือนกับน้ำขุ่นน้ำใสใช่ไหม มันเป็นตะกอนเราแก้ไขได้ แต่คำว่าส่องใสของจิต มันเป็นที่ความรู้สึก มันอยู่ที่พื้นฐาน มันไม่เหมือนน้ำ น้ำขุ่นใสไหม เอาสารส้มแกว่งมันก็ใส มันง่าย ๆ นะ แต่เราทำกรรมไว้ทำ ความผิดไว้ในหัวใจ มันกระตุ้นตลอดเวลา มันไม่ใส มันมีความขุ่นใจอยู่มันจะใสอย่างไรล่ะ

แต่ถ้าเราใช้ปัญญาเข้าไปใคร่ครวญมัน เราฝึกตอนนี้มันจะใสได้ พอมันใสแล้ว เรื่องเวทนาส่วนเวทนา เวทนามันเป็นความเจ็บปวดเฉพาะหน้า แต่กิเลสตัณหาไอ้ความ

ยึดมั่นร้ายกว่านะ แล้วถ้าทำตรงนั้นหมดแล้วนะ อย่างเรานี่ เรารู้ว่าเราเจ็บมันเป็นแผลมันถึงเจ็บ มันยอมรับนะ มันไม่ทุกข์ร้อนนะ แต่เจ็บไหม เจ็บ แต่ไม่กระวนกระวายนะ

แต่ถ้าเขาเอ็ดเขาว่า เจ็บไหมเจ็บ แค้นไหมแค้น อยากจะฆ่ามัน มันเจ็บด้วยกิเลส มันเจ็บกว่ากันเยอะ แต่ถ้ามันเจ็บปวดด้วยเวทนา มันเป็นเรื่องธรรมดา อย่างเราเป็นไข้ เรารู้ว่าเป็นไข้ตัวร้อน เป็นไข้ไหม เออ เป็น ก็รู้ว่าป่วยเห็นไหม มันยอมรับ มันทำได้ แต่ถ้าเจ็บเพราะเจ็บข้าน้ำใจ เจ็บกว่าเยอะเลย ทีนี้เราไปแก้ไขตรงนั้น กิเลสตัดหาความทะยานอยาก ถ้ามันแก้ตรงนั้นจบ สิ่งที่แล้วไป แล้วสิ่งที่ทำมา แล้วสิ่งที่มีปัญหาไปก็ถือว่าเป็นไป จบ ทำได้ เนาะ เอวัง